خون
فصلنامه پژوهشی
پاییز ۸۳ دوره ۱ شماره ۱

تعیین فراوانی ریسک فاکتور افرادی که به منظور آزمایش HIV اقدام به اهدای خون می‌کنند

دکترلیلا کسرائیان[۱]، دکتر سید اردشیر تراب جهرمی[۲]

چکیده

سابقه و هدف

بعضی ازاهداکنندگان ممکن است با انگیزه دستیابی به جواب آزمایش HIV اقدام به اهدا خون نمایند و چنین افرادی باعث به خطر انداختن سلامت خون و فرآورده های خونی می شوند.

مواد وروش‌ها

این مطالعه، یک مطالعه مقطعی با استفاده از پرسشنامه چهارجوابی بود که بر روی ۲۰۸۰۰ نفر اهداکننده خون که در سال ۱۳۸۲ جهت اهدا خون به سازمان انتقال خون شیراز مراجعه کرده بودند انجام گرفت.

نمونه بر اساس نمونه گیری سیستماتیک تصادفی انجام شد. پرسشنامه شامل سه قسمت بود قسمت اول حاوی مشخصات دموگرافیکی شرکت کنندگان، قسمت دوم حاوی سوالاتی در زمینه اهدا خون، قسمت سوم حاوی سوالاتی در زمینه ریسک فاکتور افرادی که به منظور آزمایش HIV اقدام به اهدای خون کرده بودند. مجذور کا و رگرسیون برای آنالیز داده ها استفاده شد.

یافته‌ها

متوسط سن اهداکنندگان ۱۱/۳ ± ۳۴/۴۶ بود. در این مطالعه ۸۷/۷٪ اهداکنندگان مرد و ۱۲/۳٪ آنها زن، ۵۱/۸٪ آنها متأهل و ٤٨/٢٪ آنها مجرد بودند.۳٦/۳٪ دهنده بار اول، ٦۳/۷٪ سابقه اهدا بیشتر از یک بار داشتند که متوسط دفعات اهدا خون در این افراد ۳/۲ ± ٦/۷ بود. ٦/۱٪ آنها در آزمایش های روتین آزمایش HIV را انجام داده بودند. در کل ۱۴/۸٪ افراد به منظور بررسی از نظر ایدز اقدام به اهدا خون کرده بودند که اهدا خون به منظور آزمایش HIV در مردان، افراد مجرد و دهندگان بار اول بیشتر بود (P<۰/۰۵).ارتباطی بین شغل، وضعیت تحصیل، سن و اهدا خون به منظور آزمایش ایدز وجود نداشت (P>۰/۰۵).ریسک فاکتور افرادی که به منظور آزمایش HIV اقدام به اهدا خون کرده بودند در ۳۸/۳٪ تماس جنسی، ۱۸/۷٪ تماس با فرد مشکوک به ایدز ، ۳/۷٪ اعتیاد تزریقی، ۲/۸٪ تاتو بود و ۳٦/۵٪ افراد ریسک فاکتور شناخته شده ای نداشتند.

نتیجه گیری

در این مطالعه، ١٤/٨٪ از لحاظ آزمایش ایدز اقدام به اهدا خون می کنند که این افراد می توانند سلامت خون را به مخاطره بیندازند. شایع ترین ریسک فاکتور در افرادی که جهت آزمایش ایدز مراجعه می کردند تماس جنسی بود. برای تأمین خون سالم باید اهداکنندگان خون آموزش مناسبی دریافت دارند به این منظور که در مقابل خون اهدایی خود احساس مسؤولیت نمایند تا در صورت وجود ریسک فاکتوری برای ابتلا به ایدز اقدام به اهدا خون ننمایند.

کلمات کلیدی: HIV، اهدا خون، ریسک فاکتور

۱ – مؤلف مسؤول: متخصص پزشکی اجتماعی– استادیار مرکز تحقیقات سازمان انتقال خون ایران و پایگاه منطقه ای آموزشی شیراز
۲ – پزشک عمومی– مرکز تحقیقات سازمان انتقال خون ایران و پایگاه منطقه ای آموزشی شیراز

[Downloaded from bloodjournal.ir on 2026-11-07]

[DOR: 20.1001.1.10279520.1383.1.1.4.4]

مقدمه

احتمال انتقال بیماری‌های عفونی از طریق تزریق خون و فرآورده‌های خونی به وضعیت سلامت اهداکنندگان خون بستگی دارد، چون با وجود انجام آزمایش های غربالگری جهت تشخیص بیماری‌های عفونی بر روی کلیه واحدهای خون اهدایی قبل از تزریق، خطر انتقال بیماری‌های عفونی از طریق تزریق خون و فرآورده‌های خونی وجود دارد. به‌منظور کاهش خطر انتقال این بیماری‌ها کلیه خون‌های اهدایی در بانک خون قبل از استفاده، از لحاظ ابتلا به بیماری‌های عفونی آزمایش می‌شوند، ولی به دلیل وجود دوره پنجره، آزمایش‌های سرولوژیک موجود برای تشخیص عفونت HIV ممکن است اهداکنندگان با آلودگی اخیر را شناسایی نکنند به همین دلیل این امکان وجود دارد که ویروس در خون این افراد وجود داشته باشد ولی آزمایش تشخیصی ایدز نتواند آنتی‌بادی را شناسایی کند که این دوره پنجره می تواند تا ۳۸ روز طولانی شود (۱).

بنابراین انتخاب صحیح اهداکنندگان بر اساس پرسشنامه و مصاحبه برای یافتن اهداکنندگان کم‌خطر و سالم و به منظور دستیابی به خون سالم امری اساسی است. نکته اساسی برای تأمین خون سالم این است که از اهدا خون به منظور آزمایش ایدز و استفاده از امکانات سازمان به عنوان محلی برای بررسی از نظر ایدز جلوگیری شود.

در مطالعه‌ای که در سال ۱۹۹۷ بر روی اهداکنندگان نروژ انجام شد ۲/۸٪ اهداکنندگان به منظور آزمایش HIV اقدام به اهدا خون کرده بودند (۲).

تا کنون اطلاع دقیقی از درصد اهداکنندگانی که به‌منظور آزمایش ایدز در سازمان انتقال خون شیراز اقدام به اهدای خون می‌نمایند وجود نداشت، از طرفی اهدا خون به منظور آزمایش ایدز موجب به خطر انداختن وضعیت سلامت خون و فرآورده‌های خونی شده و می‌توانست منجر به افزایش احتمال انتقال بیماری از طریق تزریق خون و فرآورده‌های خونی شود.

بدین منظور با توجه به نقش حیاتی اهداکنندگان در تأمین خون سالم و کافی بر آن شدیم تا به جهت برآورد اهمیت مشکل به تعیین فراوانی افرادی که به این علت مراجعه می‌کنند بپردازیم تا دریابیم که چند درصد افراد با این هدف خون اهدا می نمایند و ریسک فاکتورهای ابتلا به ایدز در این افراد چه چیزهایی بوده است. با تعیین فراوانی این افراد می توانیم گام مؤثری در جهت آموزش جامعه در زمینه اهمیت سلامت خون، عدم اهدا خون به منظور آزمایش ایدز و تعیین وضعیت سلامت اهداکنندگان خون برداریم.

مواد و روش‌ها

این مطالعه یک مطالعه مقطعی با استفاده از پرسشنامه چهارجوابی بود که بر روی تمام اهداکنندگانی که طی سال ۱۳۸۲ جهت اهدای خون به سازمان انتقال خون شیراز مراجعه نمودند انجام گرفت.

حجم نمونه بر اساس مطالعات قبلی ۲۰۸۰۰ نفر انتخاب شد. نمونه‌گیری بر اساس روش تصادفی سیستمیک بود.

بدین صورت که پزشک سازمان پرسشنامه و توضیحاتی را در رابطه با نحوه تکمیل و محرمانه بودن آن در اختیار اهداکننده قرار می داد و سپس اهداکنندگان این پرسشنامه را محرمانه و بدون ذکر نام پر کرده و آن را پس از اهدا خون در صندوقی که بدین منظور تعبیه شده بود می انداختند.

این پرسشنامه حاوی سه قسمت بود:

قسمت اول پرسشنامه با سؤالاتی در مورد مشخصات فردی اجتماعی داوطلب اهدا خون شامل: سن، جنس، تحصیل، تأهل و دفعات اهدا خون.

قسمت دوم پرسشنامه حاوی سؤالاتی در زمینه انگیزه اهدا خون.

قسمت سوم پرسشنامه سؤالاتی در زمینه ریسک فاکتور افرادی بود که به منظور آزمایش HIV اقدام به اهدا خون کرده بودند.

سپس پرسشنامه‌ها جمع‌آوری، داده‌ها کدگذاری شده و وارد رایانه شدند.

از آزمون مجذور کای و رگرسیون جهت آنالیز داده‌ها استفاده شد.

[Downloaded from bloodjournal.ir on 2026-11-07]

[DOR: 20.1001.1.10279520.1383.1.1.4.4]

یافته ها

در این مطالعه متوسط سن اهداکنندگان ۱۱/۳±۳۴/۴۶، حداقل سن افراد شرکت‌کننده ۱۶ سال و حداکثر سن آنها ۶۵ سال بود. ۸۷/۷٪ اهداکنندگان مرد و ۱۲/۳٪ آنها زن، ۵۱/۸٪ آنها متأهل و ۴۸/۲٪ آنها مجرد بودند. ۳۶/۳٪ آنها دهنده بار اول و۶۳/۷٪ آنها سابقه اهدا بیشتر از یک بار داشتند که دفعات اهدا خون در آنها ۳/۲±۶/۷ بود (جدول شماره ۱).

از لحاظ تحصیل ۳/۹٪ بی‌سواد، ۱۳/۶٪ ابتدایی، ۲۰/۶٪ راهنمایی، ۳۸/۳٪ دیپلم و۲۳/۶٪ بالاتر از دیپلم بودند. ۶/۱٪ آنها درآزمایش‌های روتین آزمایشHIV را انجام داده بودند.

انگیزه اهداکننده از اهدا خون:

- در ۵۶/۴٪ افراد حس نوع‌دوستی و کمک به همنوع
- در ۱۵/۲٪ افراد اثر مثبت روی وضعیت سلامتی فرد
- در ۱۴/۸٪ آزمایش خون از نظر بیماری ایدز
- در ۹/۶٪ افراد بررسی از نظر سلامتی خون
- در ۴٪ حسن کنجکاوی نسبت به اهدا خون بود (جدول شماره۲).

در افرادی که به انگیزه آزمایش خون از نظر بیماری ایدز اقدام به اهدا خون کرده بودند، ریسک فاکتور ابتلا به ایدز در ۴۲/۳٪ افراد تماس جنسی، ۱۸/۷٪ تماس با فرد مشکوک به ایدز، ۵/۷٪ اعتیاد تزریقی، ۲/۸٪ حجامت بود و در ۳۰/۵٪ افراد ریسک فاکتوری را ذکر نکردند (جدول شماره۳).

اهدای خون به منظور آزمایش ایدز در مردان، افراد مجرد و اهداکنندگان بار اول بیشتر از زنان، افراد متأهل و افراد با سابقه بود (P<۰/۰۰۵).

در این مطالعه ارتباطی بین شغل، تحصیل، سن و اهدا خون به منظور آزمایش ایدز وجود نداشت (P>۰/۰۰۵). اهدا خون به منظور آزمایش ایدز در افرادی که در آزمایش‌های روتین، آزمایش HIV را انجام داده بودند به طور معنی‌داری بیشتر بود (P<۰/۰۰۵).

جدول شماره ۱: توزیع فراوانی خصوصیات دموگرافیک نمونه اهداکنندگان سازمان انتقال خون شیراز در سال ۱۳۸۲

خصوصیات دموگرافیک	سن			جنس		تأهل		بار اهدا	
	میانگین سن	حداقل سن	حداکثر سن	مرد	زن	مجرد	متأهل	اهداکننده بار اول	اهداکننده مستمر
تعداد (درصد)	۱۱/۳±۳۴/۴۶	۱۶	۶۵	۱۸۲۴۱ (۸۷/۷)	۲۵۵۹ (۱۲/۳)	۱۰۵۶۶ (۴۸/۲)	۱۰۷۷۴ (۵۱/۸)	۷۵۵۰ (۳۶/۳)	۱۳۲۵ (۶۳/۷)

جدول شماره ۲: توزیع فراوانی انگیزه‌های اهدا خون در نمونه اهداکنندگان سازمان انتقال خون شیراز در سال ۱۳۸۲

انگیزه	درصد
حس نوع دوستی	٪۵۶/۴
وجود اثر مثبت روی سلامتی	٪۱۵/۲
ازمایش خون از نظر بیماری ایدز	٪۱۴/۸
بررسی از نظر سلامتی خون	٪۹/۶
حسن کنجکاوی نسبت به اهدا خون	٪۴

[Downloaded from bloodjournal.ir on 2026-11-07]
[DOR: 20.1001.1.10279520.1383.1.1.4.4]

جدول شماره ۳: توزیع فراوانی ریسک فاکتورهای افرادی که به منظور آزمایش HIV اقدام به اهدا خون می‌کنند

ریسک فاکتور	درصد
تماس جنسی	٪۴۲/۳
تماس با افراد مشکوک به ایدز	٪۱۸/۷
اعتیاد تزریقی	٪۵/۷
حجامت	٪۲/۸
عدم ذکر ریسک فاکتور	٪۳۰/۵

بحث

با توجه به نقش سلامت اهداکنندگان در تأمین خون سالم و کافی و با توجه به وجود دوره پنجره و عدم شناسایی ویروس در مرحله اولیه ابتلا به بیماری، به‌نظر می‌رسد که مهم‌ترین نکته در تأمین خون سالم، سلامت اهداکنندگان باشد و اهدا خون به منظور آزمایش ایدز می‌تواند سلامت خون و فرآورده‌های خونی را به مخاطره بیندازد. به این دلیل بر آن شدیم تا درصد اهداکنندگانی که به منظور آزمایش HIV اقدام به اهدا خون می‌نمایند را دریابیم. در این مطالعه ٪۱۴/۸ اهداکنندگان به منظور آزمایش ایدز اقدام به اهدا خون کرده بودند که اهدا خون به این علت می‌تواند سلامت خون و فرآورده‌های خونی را به مخاطره بیندازد.

در مطالعه‌ای که در سال ۱۹۹۸ بر روی ۴۱۲۰ اهداکننده نروژی که جهت اهدا خون به مرکز انتقال خون نروژ مراجعه کرده بودند انجام گرفت در زمان اهدا خون پرسشنامه‌ای در اختیار اهداکنندگان گذاشته شد که باید این پرسشنامه را بدون ذکر نام پر کرده و در عرض ۲ تا ۳ هفته به سازمان انتقال خون برمی‌گردانند.

این پرسشنامه حاوی سؤالاتی در زمینه یافته‌های دموگرافیک اهداکنندگان، انگیزه اهدای خون و ریسک فاکتورهای ابتلا به ایدز در صورت اهدا با این انگیزه بود. در این مطالعه ٪۲/۸ اهداکنندگان به منظور آزمایش HIV اقدام به اهدا خون کرده بودند که از درصد به دست آمده در سازمان انتقال خون شیراز کمتر بود(۲).

در مطالعه‌ای که در سال ۱۹۹۶ بر روی اهداکنندگان هنگ‌کنگی انجام گرفت نشان داد که ٪۶/۴ اهداکنندگان به منظور آزمایش ایدز اقدام به اهدا خون کرده بودند. که از درصد اهداکنندگانی که بدین منظور در شیراز اقدام به اهدا کرده بودند بیشتر بود (۳).

در مطالعه‌ای که در سال ۲۰۰۲ در اتیوپی انجام گرفت نشان داد که ٪۵/۹ اهداکنندگان به منظور آزمایش ایدز اقدام به اهدای خون کرده بودند که از درصد اهداکنندگان کشور ما کمتر بود (۴).

به نظر می رسد با توجه به اهمیت سلامت اهداکنندگان در تأمین سلامت خون، باید آموزش مناسبی در زمینه دوره پنجره به اهداکنندگان داده شود تا از اهدا با انگیزه انجام آزمایش ایدز جلوگیری شود. در این مطالعه، اهدا خون به منظور آزمایش ایدز در دهندگان بار اول بیشتر از اهداکنندگان مستمر و با سابقه بود.

در مطالعه‌ای که در سال ۱۹۹۸ در آمریکا بر روی اهداکنندگان انجام گرفت نشان داد که اهدا خون به منظور آزمایش ایدز در اهداکنندگان بار اول بیشتر بود که با یافته ما مطابقت داشت (۵). به‌نظر می‌رسد چون اهداکنندگان مستمر اهمیت اهدا خون سالم را درک می‌کنند و اطلاعاتی را در زمینه احتمال انتقال ایدز در دوره پنجره در ضمن مشاوره از پزشک اهداکننده دریافت می نمایند و در مقابل بیماران و گیرندگان خون احساس مسؤولیت بیشتری می کنند، کمتر به منظور آزمایش ایدز خون اهدا می نمایند که این امر نشان‌دهنده نقش اساسی

[Downloaded from bloodjournal.ir on 2026-11-07]

[DOR: 20.1001.1.10279520.1383.1.1.4.4]

اهداکنندگان مستمر در تأمین خون سالم و کافی می‌باشد و باید فعالیت‌های سازمان انتقال خون جهت جلب اهداکنندگان مستمر، برخورد مناسب با آنها، کاهش اتلاف وقت جهت اهدا خون، دعوت آنها به اهدای خون مکرر، خوشایند نمودن اهدا خون، پررنگ‌تر نمودن نیازمندان اهدا، عدم وجود اثرات منفی اهدا خون مکرر بر سلامت خون انجام شود و از طرف دیگر باید اهداکنندگان بار اول نیز در زمینه احتمال انتقال ایدز در دوران پنجره آموزش دیده، به‌گونه‌ای که در مقابل گیرندگان احساس مسؤولیت نمایند.

به‌نظر می‌رسد بایستی آموزش در زمینه احتمال انتقال ایدز در دوران پنجره جهت افراد جوان جامعه و اهداکنندگان بار اول انجام گیرد.

در این مطالعه ارتباطی بین اهدا خون به منظور آزمایش ایدز و سطح تحصیل اهداکنندگان وجود نداشت.

در مطالعه‌ای که در سال ۱۹۹۶ بر روی اهداکنندگان هنگ‌کنگی انجام گرفت نشان داد که اهدا خون به منظور آزمایش ایدز در افراد با سطح تحصیلی بالاتر بیشتر بود (۳).

در مطالعه‌ای که در سال ۱۹۹۸ در آمریکا روی اهداکنندگان خون انجام گرفت نشان داد اهدا خون به‌منظور آزمایش ایدز در افراد با سطح تحصیل پایین‌تر بیشتر بود (۵).

در مطالعه‌ای که در مالاوی بین سال‌های ۱۹۹۸ تا ۲۰۰۰ انجام گرفت نشان داد که اهداخون به منظور آزمایش ایدز در افراد تحصیل‌کرده کمتر بود (۶).

به نظر می رسد عدم ارتباط اهدا خون به منظور آزمایش ایدز با سطح تحصیلات نیازمند آموزش مناسبی در زمینه اهمیت انتقال بیماری در فاز پنجره و ایجاد حس مسؤولیت در افراد تحصیل‌کرده جامعه در زمینه اهدا خون در دوران تحصیل است.

در این مطالعه ارتباطی بین اهدا خون به منظور آزمایش ایدز و سن اهداکننده وجود نداشت. در مطالعه‌ای که در سال ۱۹۹۸ در آمریکا انجام شد نشان داد اهدا خون به‌منظور آزمایش ایدز در افراد با سن پایین‌تر بیشتر بود (۵). در مطالعه‌ای که بین سال‌های ۱۹۹۸ تا ۲۰۰۰ در مالاوی انجام گرفت نشان داد که اهدا خون به منظور آزمایش ایدز در مردان در سنین ۳۰ تا ۳۴ سال و زنان در سنین ۲۵ تا ۲۹ سال بیشتر بود (۶). در مطالعه‌ای که در سال ۱۹۹۶ بر روی اهداکنندگان هنگ کنگی انجام گرفت نشان داد که اهدا خون به منظور آزمایش ایدز در سنین پایین‌تر بیشتر بود (۳).

در این مطالعه اهدا خون به منظور آزمایش ایدز در مردان بیشتر از زنان بود. در حالی‌که در سایر مطالعات، ارتباطی بین اهدا خون و جنسیت آنها وجود نداشت که شاید علت این امر بالاتر بودن رفتارهای پرخطر در مردان، وجود شریک‌های جنسی متعدد یا بیشتر بودن مسافرت خارجی و کمتر بودن قبح اجتماعی رفتارهای پرخطر در مردان نسبت به زنان باشد.

در این مطالعه اهدا خون به منظور آزمایش ایدز در افراد مجرد بیشتراز افراد متأهل بود که در سایر مطالعات چنین ارتباطی بین وضعیت تأهل واهدا بدین منظور وجود نداشت که به نظرمی‌رسد علت این امر بالاتربودن رفتارهای پرخطردرافراد مجرد نسبت به افراد متأهل باشد.

در این مطالعه اهدا خون به‌منظور آزمایش ایدز در افرادی که در آزمایش های روتین این آزمایش را انجام داده بودند، به‌طور معنی‌داری بیشتر بود که با مطالعه‌ای که در نروژ در سال ۱۹۹۸ انجام شد مطابقت داشت(۲).

در این مطالعه ریسک فاکتور افرادی که به منظور آزمایش ایدز اقدام به اهدا خون کرده بودند در ۴۲/۳٪ تماس جنسی، ۱۸/۷٪ تماس با فرد مشکوک به ایدز، ۵/۷٪ اعتیاد تزریقی، ۲/۸٪ حجامت و ۳۰/۵٪ افراد ریسک فاکتوری را ذکر نکرده بودند. در مطالعه‌ای که در سال ۱۹۹۸ بر روی اهداکنندگان نروژی انجام گرفت در ۸۶/۹٪ افرادی که به‌منظور آزمایش ایدز اقدام به اهدا خون کرده بودند ریسک فاکتوری را ذکر نکرده بودند و بعد از آن مهم‌ترین ریسک فاکتور آزمایش ایدز، تماس جنسی بود (۴). در مطالعه ما ۳۰/۵٪ اهداکنندگان ریسک فاکتور قابل ملاحظه‌ای را ذکر کرده بودند که از مطالعه نروژ کمتر بود.

[Downloaded from bloodjournal.ir on 2026-11-07]

[DOR: 20.1001.1.10279520.1383.1.1.4.4]

در مطالعه‌ای که در سال ۱۹۹۶ بر روی اهداکنندگان هنگ‌کنگی انجام شد نشان داد مهم‌ترین ریسک فاکتور در افرادی که به‌منظور آزمایش ایدز اهدا خون کرده بودند تماس جنسی بود که با مطالعه ما مطابقت داشت (۳).

در مطالعه‌ای که در سال ۲۰۰۲ در اتیوپی بر روی اهداکنندگان خون انجام گرفت مهم‌ترین ریسک فاکتور در افرادی که به منظور آزمایش ایدز اقدام به اهدا خون کرده بودند تماس جنسی بود که با مطالعه ما مطابقت داشت(۴). در مطالعه‌ای که در سال ۲۰۰۰ در یکی از بیمارستان‌های انگلیس بر روی اهداکنندگان خون انجام گرفت نشان داد که ۵۶/۲۵٪ اهداکنندگانی که به منظور آزمایش ایدز اقدام به اهدا خون کرده بودند ریسک فاکتور شناخته شده‌ای برای ابتلا به ایدز داشتند و در ۴۳/۷۵٪ آن‌ها ریسک فاکتور شناخته شده‌ای برای ابتلا به ایدز وجود نداشت (۷). در این مطالعه در ۳۶/۵٪ افراد ریسک فاکتور شناخته شده‌ای از لحاظ ابتلا وجود نداشت.

در مطالعه دیگری که در بیمارستان Osijele در سال ۱۹۸۷ تا ۱۹۸۸ بر روی اهداکنندگان خون انجام گرفت شایع‌ترین ریسک فاکتور در افرادی که به منظور آزمایش ایدز اقدام به اهدا خون کرده بودند تماس جنسی با شریک ناشناخته بود (۸). نتایج فوق با یافته‌های حاصل از مطالعه ما مطابقت داشت. در مطالعه‌ای که در سال ۲۰۰۲ در اتیوپی بر روی اهداکنندگان خون انجام گرفت مهم‌ترین ریسک فاکتور در افرادی که به‌منظور آزمایش ایدز اقدام به اهدا خون کرده بودند تماس جنسی بود (۴).

در مطالعه دیگری که در نیویورک بین سال‌های ۱۹۸۵ تا ۱۹۸۸ بر روی اهداکنندگان خون انجام گرفت نشان داد که شایع‌ترین ریسک فاکتور در اهداکنندگانی که جهت آزمایش ایدز مراجعه کرده بودند تماس جنسی و سپس مواد مخدر بود (۹).

با توجه به نتایج به دست آمده به نظر می‌رسد که درصد اهداکنندگانی که در کشور ما جهت آزمایش ایدز اقدام به اهدا خون کرده بودند بیشتر از سایر کشورها باشد. با توجه به نقش اساسی اهداکنندگان در تأمین خون سالم و کافی به‌نظر می‌رسد باید گامی اساسی در زمینه آموزش جامعه مبنی بر عدم اهدا خون به منظور آزمایش ایدز و خاطرنشان‌سازی احتمال انتقال ایدز در دوران پنجره انجام گیرد.

از طرف دیگر بایستی در زمینه رفتارهای پرخطر و آموزش مناسب در زمینه احتمال انتقال ایدز در این دوران نیز اقدام مناسب صورت گیرد و به نظر می‌رسد باید مکان‌هایی جهت انجام آزمایش ایدز بدون نام و به صورت رایگان جهت افراد پرخطر باشد تا مردم جهت آزمایش ایدز، خون اهدا ننمایند.

پایین‌تر بودن اهدا خون به‌منظور آزمایش ایدز در اهداکنندگان مستمر نسبت به اهداکنندگان بار اول نشان دهنده اهمیت اهداکنندگان مستمر در تأمین خون سالم و کافی است و بایستی برنامه‌های آموزش، جذب و حفظ اهداکنندگان شرایط مساعد را جهت اهدا مجدد در اهداکنندگان مستمر فراهم آورد.

هم چنین باید آموزش مناسب در اهداکنندگان خون در زمینه تقویت حس مسوولیت‌پذیری انجام شود تا این افراد در زمینه خون اهدایی خود و در قبال گیرندگان خون احساس مسوولیت نمایند و تنها در صورتی اقدام به اهدا خون کنند که از سلامت خون خود مطمئن باشند.

تشکر و قدردانی

بدینوسیله از همکاری معاونت پژوهشی سازمان انتقال خون ایران در امر تصویب و تأمین هزینه طرح، کلیه پزشکان سازمان انتقال خون شیراز به‌خصوص سرکار خانم دکتر نگارستانی و جناب آقای دکتر هوشنگی و پرسنل واحدهای خونگیری و ثبت نام، تایپ و کلیه پرسنل سازمان انتقال خون شیراز که در جمع‌آوری نمونه ها، تکمیل پرسشنامه‌ها و کلیه مراحل تحقیق ما را یاری نموده‌اند تشکر و قدردانی به‌عمل می‌آید.

[Downloaded from bloodjournal.ir on 2026-11-07]

[DOR: 20.1001.1.10279520.1383.1.1.4.4]

منابع

1- Glen-Mayhall. "Hospital epidemiology and infection control." 2e, Lippincott Williamse & Wilkins, Philadelphia 1999-chapter 61 (973-992)
2- H. stigum, V. Bosnes, P. Magnus *et al.* "Risk behaviour among blood donors who give blood in order to be tested for HIV." Vox Sangius (2001) 80, 24-27
3- Lam Tu, Janghorbani M, Fan S. "Voluntary HIV Ab testing among youth in HongKong. Int-J-STD AIDS" 2003 Feb 14(2): 132-138
4- Sentijen S RE, Sisay Y, Vrielink H *et al.* "Prevalence of risk factors for HIV infection in blood donors and various populations in Ethiopia. Epidemiology Infection" 2002 Apr 28(2): 221-228
5- Sharma UK, Schreiber GB, Glynn S. "Aknowledge of HIV transmission in US blood donors." Transfusion 2001 Nov 41(11): 1341-1350
6- Zachariah R, Harries AD, Nkhoma W *et al.* "HIV prevalence and demographic risk factor in blood donors." East Africa Med-J-2002 Feb 79(2): 88-91
7- Bates CM, Carey PB, Martlew VJ, Sphephared AJ. "Identification of risk factors in blood donors found to have HIV infection. Int-J-STD AIDS" 2000 Nov 11(11): 728-736
8- Samar dzija M, J. spanoric-Jrosic J, Jagodi G. "AIDS motivation of blood donors for HIV testing." Liejecjis 1990 Sep Oct 1219: 294-297
9- Cleary PD, Van Denter W, Roger TF. "Trends in socio demographic & behavioral characteristic among blood donors." AIDS. Edu-prev 1991 spring 3(1): 60-71

[Downloaded from bloodjournal.ir on 2026-11-07]

[DOR: 20.1001.1.10279520.1383.1.1.4.4]

Risk behaviors among blood donors who give blood in order to be tested for HIV in Shiraz Blood Transfusion in 2003

***Kasraian L.*[1,2], *Torabi Jahromi S. A.*[1,2]**

[1] *Iranian Blood Transfusion Organization- Research Center*
[2] *Shiraz Regional Educational Blood Transfusion Center*

Abstract

Background and Objectives
Some blood donors may donate blood for being informed of their HIV test results; such people are threats to blood and its derivatives.

Materials and Methods
This study was a cross-sectional study using four choice questionnaires which were distributed among 20800 blood donors who had referred to Shiraz Blood Transfusion Organization. The sample was selected using systematic random sampling. Questionnaire included three parts: part one contained demographic characteristics of donors, part two reasons motivating them to donate blood, and three risk factor of HIV if donation occures for HIV checkup. Chi square and regression analysis were used to analyze the data.

Results
The average age of donors was 34.46±11.3. 87% of donors were male and 12.3% female; 51.8% were married and 48.2% single. 36.3% were first time blood donors and 63.7% had more than one time blood donation record; the average number of blood donation attempts among these subjects was 6.7±3.2. 61% of them were tested for HIV in routine tests. Totally, 14.8% of these subjects had donated blood for HIV checkup. Blood donation for HIV checkup was more frequent in males, singles and first time donors ($P<0.05$). There was no correlation between occupation, education status, age and blood donation and HIV checkup ($P>0.05$). Risk factors of those who had donated blood for HIV tests were identified to be sexual contacts (38.3% of subjects), contacts with HIV suspicious people (18.7%), intravenous drug users (3.7%), and tatooing (2.8%). The rest 36.5 percent had no known risk factors.

Conclusions
14.8% donate blood for HIV checkup in this study and could threaten the blood supply. The most common risk factor in those who referred for HIV checkup was sexual contact with high-risk partners. Blood donors should receive suitable training for providing safe blood. To this end, they must feel accountable for their blood donation.

Key words: HIV, Blood donation, Risk factor

Correspondence: Kasraeian L., MD, IBTO-Research Center
Tel.: (+98711) 6273445; Fax : (+98711) 6264006
E-mail: *lkasraeian@yahoo.com*

[Downloaded from bloodjournal.ir on 2026-11-07]

[DOR: 20.1001.1.10279520.1383.1.1.4.4]